

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

INTERVIU LETRIC

V.M. – Inginer minier

I: Numele, data și locul nașterii

R: V.M.

I: Ce studii aveți și ce școală (școli) ați urmat?

R: Am urmat școala primară de 4 ani la Școala nr. 4, după care am urmat studiile liceale la liceu „Unirea”, Focșani

I: Dacă ați urmat o școală cu un profil legat de minerit:

- ce ne puteți spune despre anii de școală? (programă, profesori, etc)

- cât de importantă a fost ea în devenirea dumneavoastră profesională?

R: După examenul de bacalaureat am dat examen de admitere la fostul Institut de Mine București. În anul III de studii, prin desființarea I.M. București, am fost mutat la Institutul de mine Petroșani – Facultatea de Exploatare miniere, pe care am absolvit-o în anul 1959.

Atât la București cât și la Petroșani am avut profesori universitari cu nume cunoscute în țară și în străinătate. În anii III, IV și V, foștii profesori de la București făceau naveta la Petroșani pentru a ne putea permite continuarea studiilor.

În susmenționata perioadă m-am bucurat de facilități acordate de stat: burse pentru întreținere, echipamente de vară și de iarnă gratuite, burse de merit, bilete de tratament la stațiuni din țară, ș.a.

La formarea noastră profesională ne-au fost de un real folos perioadele de practică anuale în unități miniere din țară (zăcăminte de minereuri și cărbuni) precum și diverse forme de informare de specialitate: reviste (Revista Minelor), simpozioane, dezbateri tematice, schimburi de experiență la unități miniere din străinătate

I: De când locuiți în această localitate? Ce v-a determinat să locuiți aici?

R: După susținerea examenului de obținere a diplomei de inginer, în ordinea mediilor obținute și a preferințelor personale, am fost repartizat în producție ca inginer stagiar la Trustul Minier Baia Mare, Exploatarea Minieră Săsar. Am preferat această repartiție din 2 motive:

- făcusem 2 din cele 4 practici anuale la această exploatare și aveam cele mai multe informații din activitatea ei.

- am obținut media 10 la examenul de diplomă de inginer.

Fac precizarea că în anul 1954 când am intrat în învățământul superior, institutele de mine din București și Petroșani aveau facultăți separate de zăcăminte de minereuri și de cărbuni

I: Sunteți căsătorit? Aveți copii? A îmbrățișat vreunul din ei o carieră legată de minerit?

R: Locuiesc în Baia Mare din anul 1959 și am lucrat efectiv pe funcțiile de maistru minier, inginer stagiar, șef de sector, inginer șef, director de exploatare (5 ani), director tehnic al Centralei Miniere Baia Mare, director general interimar, șef serviciu și consilier tehnic, consilier tehnic la societatea româno-australiană „Aurul” , după care m-am pensionat.

Funcțiile pe care le-am menționat mai sus m-au determinat să mă stabilesc în Baia Mare.

Sunt căsătorit cu o tehniciană geolog. Avem 2 băieți, ambii ingineri absolvenți ai Politehnicii Timișoara (mecanic) Politehnicii Brașov (inginer electrotehnic)

I: Sunteți o persoană religioasă? Dacă da, cum v-a ajutat acest lucru în desfășurarea muncii cotidiene ?

R: Sunt de confesiune ortodoxă, cred în puterea Divină și trăiesc cu convingerea că nimic în această lume nu se poate și nu se realizează fără voia lui Dumnezeu.

Sunt de menționat 3 ani sau chiar toată perioada de lucru în minerit s-a desfășurat în condiții morale și de sănătate grație Puterii Divine. Credința în Dumnezeu mi-a călăuzit toată viața de acum și îmi dă speranța că voi fi fericit și apt de muncă până în ultima zi a vieții mele.

I: Ce profesie aveți?

R: Sunt inginer minier cu o vechime la pensionare de 37 de ani (anul 1996) după care am lucrat cumulând pensia cu salariul la societatea româno-australiană „Aurul” ulterior „Transgold” încă 10 ani.

Am lucrat efectiv în subteran (conform cărții de muncă) grupa I-a de muncă 20 de ani.

I: La ce mine (intreprinderi) ați lucrat? Unde? Cum ați ajuns acolo?

R: După absolvirea Institutului de mine Petroșani am fost repartizat în producție la Exploatarea Minieră Săsar ca inginer stagiar. Pe perioada de stagiatură am avut funcția de maistru minier și tehnician minier timp de aproape un an.

Dina anul 1960 până în 1968 am lucrat tot în subteran în funcțiile de șef sector, șef de mină și șef de exploatare .

În anul 1973 am fost transferat de la Exploatarea Minieră Săsar la Combinatul Minier în funcția de director tehnic în care am funcționat până în anul 1989. După Revoluția din 1989 am avut funcția de șef serviciu tehnic în combinat și consilier tehnic până în anul 2000 când am fost angajat la societatea „Aurul” Baia Mare până în anul 2016.

Din anul 2016 nu am mai fost angajat la nici o unitate minieră sau de alt profil din județ.

I: Care era aria dumneavoastră de activitate? În ce consta munca dumneavoastră?

R: Programul de muncă în toate funcțiile pe care le-am ocupat era de muncă nenormată de muncă în regim de „foc continuu” stabilit de Ministerul Minelor pentru unitățile subordonate prin Ordine de serviciu. La rândul lor, unitățile subordonate, prin decizii ale directorilor generali de combinat, mai târziu de centrele industriale.

„Focul continuu” era program obligatoriu de lucru de zi – 7 zile pe săptămână și de 24 ore pe zi, practic lucrându-se 365 de zile fără întrerupere pe an.

Activitatea productivă se desfășura pe baza unor programe de lucru sau planuri de producție derivate din preliminarele de producție anuale aprobate pe fiecare unitate în parte.

La rândul lor preliminarele anuale de producție era înscrise în planurile cincinale ale economiei naționale pe ramuri industriale.

Planurile cincinale și cele anuale erau pregătite anticipat perioadei de activitate la care se refereau și erau prelucrate în adunările generale ale conducerilor de unități, în ședințe de partid și sindicale ale organelor respective cu toți salariații.

Din ordine și hotărâri guvernamentale planurile sufereau uneori modificări ale nivelelor estimate, totdeauna în sensul majorării lor și foarte rar, în caz de avarii sau situații naturale deosebit de grave, erau și reduse în proporții foarte mici.

Munca din subteran era planificată pe sectoare și echipe pe baza unor normative de timp sau norme de producție aprobate funcție de natura lucrărilor, categoriile de duritate a rocilor, componența forței de muncă, numărul de schimburi alocate fiecărei echipe și alți parametrii de execuție. Odată fixat planul de producție pe unități, sectoare, echipe fie lunar, fie anual, acesta devenea obligatoriu și pe baza lor se acordau salariile fiecărui angajat.

Personalul muncitoresc era salarizat pe baza foilor de acord întocmite pe echipe, personalul tehnic avea salariul aprobat prin decizii ale conducerii unității afectat de procentul de realizare a lucrărilor de plan pe raionul, sectorul sau mina la care era repartizat în luna respectivă.

Anual personalul din subteran și suprafață era beneficiar a unei prime de vechime cu procente diferite funcție de perioada lucrată, de încadrarea salarială a acestuia și de sancțiunile primite pe linie profesională de acesta.

Trimestrial, pe baza îndeplinirii sarcinilor de plan și a efortului făcut de salariat se practica acordarea unor prime speciale variind între 10-60% din încadrarea de bază a acestuia sau apreciate subiectiv de către conducerea sectorului și minei în condițiile obținerii unor economii la fondul de salarii planificat pe perioada respectivă.

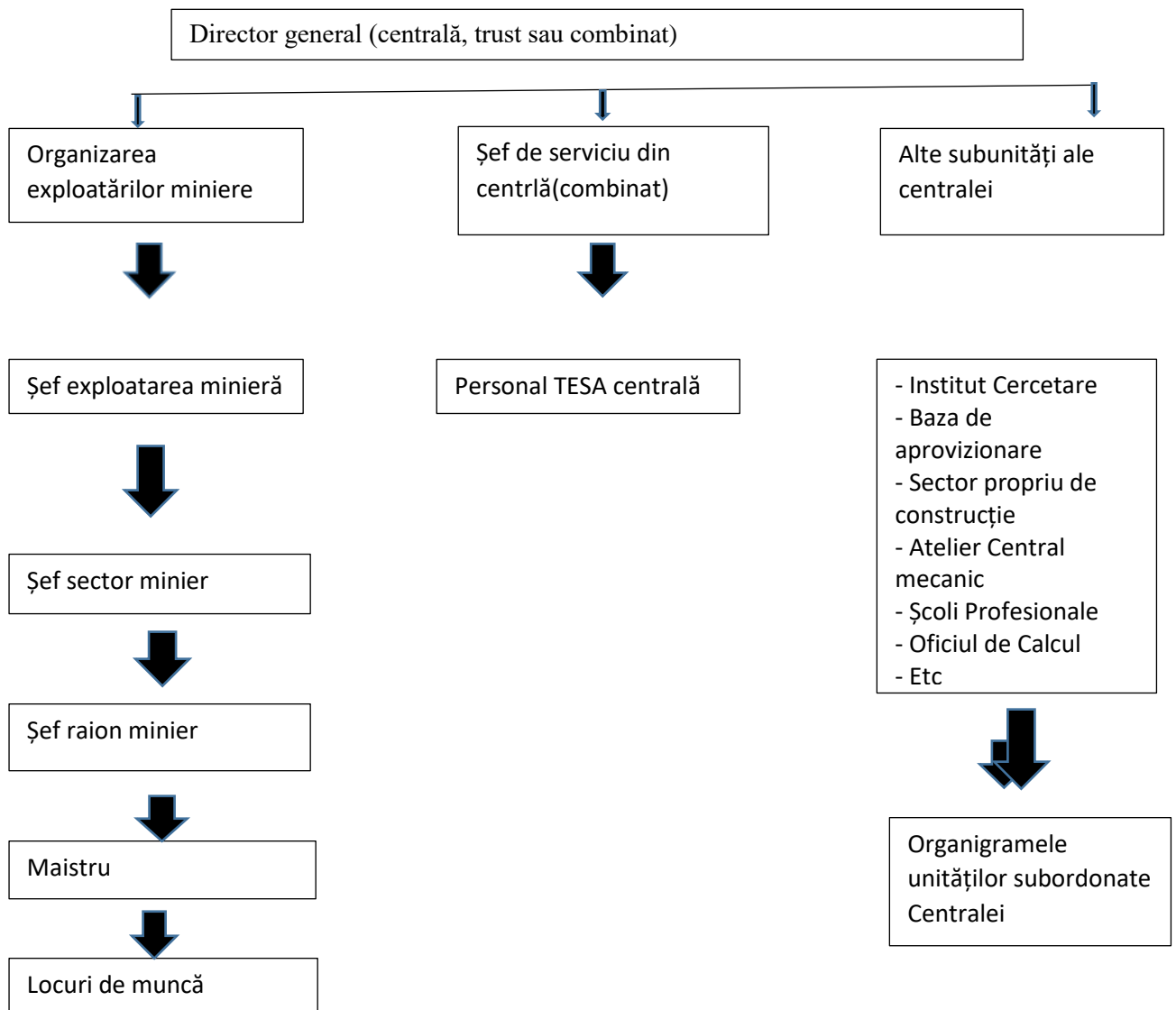
I: Cum era stabilită ierarhia? Cine era șeful dumneavoastră? Aveți oameni în subordine?

R: Mineritul în general a avut o ierarhie bine stabilită având ca exemplu modele din statele vecine ale României în special cel austro-ungar, polonez și chiar sovietic.

La nivel național activitatea era organizată prin minister de specialitate, cu direcții profilate pe natura substanței miniere extrase (minereuri, cărbuni, sare, nemetalifere, etc.) cu atribuții bine stabilite pe servicii (geologic, mecanic, producție, salarizare, plan producție, desfacere, etc.)

Subordonate Ministerului erau zonele de concentrare a unor categorii de zăcăminte cu caracter metalifer (fier), cu caracter de neferoase (plumb, zinc, cupru, metale prețioase), cu caracter nemetalifer (sare) sau strate de zăcăminte organice (cărbune, gaze naturale), toate acestea organizate în centrale industriale, combinate sau trusturi miniere.

Şeful meu pe linie ierarhică era cel din nivelul superior celui în care eram încadrat eu. Ca şef sector eram subordonat şefului de mină, de exemplu şi ca şef de mină sau inginer şef eram subordonat şefului de exploatare. Spre înţelegerea exactă a situaţiei de subordonare în mineritul din Maramureş, expun mai jos o schemă simplificată.

I: Care erau relațiile cu colegii de muncă?

R: Relațiile cu colegii de muncă erau conform organigramei aprobate, cele de subordonare profesionale prevăzute în Regulamentul de Organizare interioară pe de-o parte și cele de respect și colaborare reciprocă conform eticii și moralei sociale.

Relația de subordonare nu permitea încălcarea normelor de etică socială, muncitorul fiind tratat cu același respect și nivel de umanism ca și personalul tehnico-administrativ.

În sensul celor de mai sus orice încălcare a RO (Regulament de ordine interioară) era sancționată, măsurile de îndreptare mergând până la desfacerea contractului de muncă.

I: Ne puteți prezenta o zi obișnuită de muncă?

R: Sintetic o zi obișnuită de muncă era aceeași la toate unitățile și pentru toate categoriile de personal.

Pentru subsemnatul, având în vedere că perioada cu ponderea cea mai mare din activitatea depusă pe timpul activității a fost cea de director, o zi de muncă consta din:

- prezentarea la ora 6 dimineața la mină, odată cu intrarea personalului în subteran;
- intrarea în subteran dacă era prevăzută în Ministerului Minelor sau continuarea muncii de birou;
- efectuarea raportului schimbului 3 la ieșirea acestuia din subteran și transmiterea sarcinilor de lucru pentru schimbul 1 funcție de evoluția evenimentelor din schimbul anterior;
- analiza evenimentelor din toate schimburile zilei precedente conform rapoartelor șefilor de sectoare din Registrul de Evidență și Dispoziții existent la fiecare raion, sector și cel centralizat pe exploatare;
- rezolvarea corespondenței întrate din afara exploatării și repartizarea pe persoane, cu măsurile ce se impun;
- evaluarea sarcinilor de plan îndeplinite în ziua anterioară și raportarea producției obținute la organul ierarhic superior;
- rezolvarea problemelor personale ridicate de angajații exploatării și care depășesc competența structurii subordonate Directorului Exploatării;
- audiența săptămânală ținută la nivelul exploatării în prezența serviciului de Personal;
- intrarea în subteran pentru controlul locurilor de muncă conform Ordinului Ministerului Minelor;
- controlul locurilor de muncă auxiliare activității din subteran ca: lămpării, pregătirea materialului lemnos pentru utilizarea lui în subteran, ateliere mecano-energetice de suprafață, stații de compresoare, alimentarea cu apă pentru perforajul umed, magazinele de scule, piese de schimb și echipament de lucru, baia muncitorilor din subteran, cantina, ș.a.;
- colaborarea cu unitățile de preparare a minereurilor dacă acestea sunt separate de incinta minieră sau controlul activității acestora dacă fac parte din structura unității miniere;
- elaborarea, semnarea și aprobarea unor intervenții deosebit de urgente sau strict necesare procesului de producție;
- întâlniri cu reprezentanții sindicatelor miniere și de preparare în vederea elaborării unor documentații ce afectează viața și sănătatea acestora, controale comune cu acestea la anchetarea accidentelor de mină și a unor abateri disciplinare.

I: Care erau condițiile de muncă?

R: Condițiile de muncă constituiau o problemă deosebit de importantă atât pentru personalul tehnico-administrativ cât și la nivelul ultimului executant al procesului de producție.

La întocmirea planurilor anuale de producție pe unitate, un capitol important prezentat era acela al condițiilor de muncă, definirea lucrărilor pe responsabilitate de execuție și evaluarea financiară a fiecăreia dintre ele.

Este de menționat faptul că deși aceste aspecte de care depind sănătatea și viața muncitorului minier erau cunoscute de majoritatea personalului, erau și cazuri în care ele nu erau aplicate la nivelul de exigență cerut de norme.

Cauzele de ordin subiectiv erau de regulă neglijența, indisciplina sau chiar reaua credință a celor ce trebuia să le ducă la îndeplinire.

Existau însă, cauze obiective deloc de neglijat care împiedicau respectarea acestora. Menționez că un exemplu în acest sens îl constituia schimbarea condițiilor sau situațiilor luate în considerare la planificarea unor acțiuni pe parcursul efectuării lucrărilor. Noua situație impunea și schimbarea planurilor de execuție și stabilirea unor noi măsuri, lucru ce nu se făcea fie din comoditate, fie din ignorarea acestora de către personalul căruia îi intra în obligații.

Ca aspecte deficitare pe linia creării unor condiții normale de lucru în subteran menționăm: lipsa unor materiale, echipamente sau piese de schimb pentru instalațiile în funcție, lucru ce conducea la:

- încălcarea normelor de securitatea muncii și executarea unor lucrări riscante;
- existența unui aeraj insuficient pentru combaterea bolilor profesionale;
- susținerea defectuoasă a lucrărilor miniere (galerii, suitori sau chiar abataje)cu mare risc de prăbușire a acestora;
- funcționarea utilajelor de perforare, încărcare a minereului și transportul spre suprafață cu multe defecțiuni și evacuarea în mediu a prafului silicogen, fum provenit din combustia incompletă a carburantului;
- perforajul pe uscat din cauza lipsei de apă de perforare la locul de muncă;
- riscul de îmbolnăvire și accidentare a muncitorilor datorat lipsei echipamentului de lucru (în special a cizmelor de cauciuc, cojoacelor de blană în anotimpul rece al anului, calitatea slabă a salopetelor de lucru);
- lipsa apei potabile în subteran sau neprocurarea și nealimentarea apei minerale din punctele de lucru;
- iluminatul slab al locului de muncă bazat numai pe folosirea lămpilor electrice individuale care sunt de construcție îndoielnică cu acumulate slabe, învechite sau neîncărcate suficient;
- apariția unor concentrații periculoase de gaze din zăcământ datorită controlului ineficient efectuat de organele specializate și mai ales lipsei aparaturii de măsură și control performante;
- apariție unor zone de mare presiune asupra lucrărilor de susținere și pericolul de surprare a acestora (închiderea unor lucrări de exploatare sau de transport)
- apariția unor zone cu temperaturi ridicate (mai mari de 30°C)

I: Știți de existența bolilor profesionale specifice? Ce le generau? Dumneavoastră ați avut de suferit din cauza lor?

R: Cunosc puține elemente informative pe linia bolilor profesionale, urmare a faptului că acestea fie nu erau depistate, fie erau depistate dar cei suferinzi nu erau atent monitorizați și se pierdeau din evidențele ținute pe această linie.

Boala cea mai cunoscută era generată de aerul din subteran care conținea un grad de prăfuire foarte ridicat. Particulele de praf se produceau la toate operațiile din subteran: perforare, transport minereu, pușcări la fronturile de lucru, încărcarea minereului în vagonete, fie normal, fie mecanizat, ș.a.

Dacă particulele de praf nu conțineau bioxid de siliciu, boala ce se căpăta era o încărcare a alveolelor pulmonare cu praf și scoaterea lor din funcțiune, o așa numită fibroză.

Când particulele de praf erau produse din minereu ce conținea siliciu, boala care se producea se numea silicoză.

Silicoza era o boală foarte grea care era asociată și cu alte boli cronice precum tuberculoza sau cancerul, boli incurabile ce diminuau mult capacitatea de muncă a minerului, scoaterea în pensie de boală a acestora la vârste tinere și în final la decesul lor.

Minele cele mai periculoase pe linia silicozei erau cele de la Săsar, Baia Sprie, Cavnic, Șuior, parțial și Baia Borșa. Statisticile făcute au demonstrat existența a sute de cazuri la minele susmenționate.

Medicamente specifice acestei boli nu au existat, singura cale de reducere a riscului silicogen o constituia gama măsurilor tehnico-organizatorice recomandate și obligatorii în procesele subterane de producție și anume: perforajul umed, perdele de apă pe căile de circulație și transport miner, mască de reținere a prafului silicogen, controlul radiologic periodic pulmonar, concediile de odihnă anuale în stațiuni climaterice de munte.

Pentru monitorizarea corectă a acestei boli, s-au înființat în anii 1968-1970 servicii de depistare, evidență și control a bolii la fiecare unitate miniere și centre de pneumoconioze pe centrale, trust sau combinat care efectuau și controlul medical periodic al salariaților.

Cu toate acestea, în evidențele unităților miniere au fost evidențiate sute de cazuri de bolnavi de silicoză precum și decese din această cauză.

Personal am suferit din cauza prafului, cu toate că nu aveam un regim de lucru continuu în subteran. Am contractat o fibroză pulmonară care se pune în evidență și în prezent prin radiografiile pulmonare pe care le efectuez.

I: Au existat accidente în mină? Care erau cauzele cele mai frecvente?

R: În privința accidentelor de mină situația a fost foarte complicată atât sub numărul mare de cazuri pe care le-au înregistrat unitățile miniere, cât mai ales, prin gravitatea lor.

La unitățile miniere au avut loc zeci și chiar sute de accidente de muncă ce se împart în ușoare, medii, grave care se soldau cu numeroase zile de concediu medical pentru tratamente, cu infirmități sau chiar decese.

Nu cunosc mine care să nu fi avut nici un accident de muncă anual.

Toate accidentele de muncă erau analizate de comisii de anchetă formate prin decizii ale conducerilor de unități. În afara cauzelor care au generat accidente, prin rapoarte scrise ale comisiilor se stabileau și măsuri concrete de prevenire și combatere a acestora, măsuri obligatorii ale raioanelor și sectoarelor subordonate în activitatea de viitor.

Cauzele generării accidentelor de muncă erau diverse, cele mai multe datorându-se neatenției sau nerespectării măsurilor prevăzute de producție și protecție a muncii.

Enumerăm mai jos exemple de cauze constatate de comisiile de anchetă pe această linie:

- cauze de natură geo-minieră – surpări de roci, erupții de ape și gaze, regimuri mari de presiune minieră, caverne, acumulări de ape în goluri naturale, etc.;
- cauze de natură tehnologică: metode de exploatare neadecvate, echipamente necorespunzătoare de lucru, iluminat insuficient, aeraj subdimensionat;
- cauze de organizare a muncii: programe de lucru cu sarcini prea mari pentru echipe;
- normarea greșită: nerespectarea categoriei de rocă, plasarea de echipe tip necorelate cu natura lucrărilor, etc.;
- lipsa de materiale necesare efectuării lucrărilor programate;
- calitatea necorespunzătoare a explozivilor folosiți;
- lipsa pe linie energetică de alimentare a utilajelor;
- nerespectarea monografiilor de lucru de către echipe;
- pregătirea profesională deficitară a muncitorilor minieri;
- aplicare măsurilor de prevenire a accidentelor de mină în mod neglijent sau chiar ignorate;
- neatenția executanților pe timpul alocat procesului productiv.

I: La ce nivel erau câștigurile salariale? Se putea descurca decent familia dumneavoastră cu venitul din această activitate?

R: Munca depusă în subteran de diverse categorii profesionale, toată în regim normat era retribuită în funcție de: calificarea executantului, vechimea în muncă, natura lucrărilor executate, calitatea lucrărilor executate, timpul afectat execuției, ș.a. Unele categorii de lucrări care nu puteau fi normate erau plătite în regim de „muncă în regie”, care avea în vedere cantitatea, calitatea, vechimea lucrătorului, perioada de execuție a lucrării. Salarizarea în regim de regie avea un profund caracter subiectiv, depinzând de aprecierile celor ce întocmeau statele de plată.

În general salarizarea activității miniere era satisfăcătoare și diferențiată mult de a altor categorii de muncă ce lucrau la suprafață (regim 1 de lucru).

Cu salariile obținute în activitatea de subteran în ipoteza realizării normelor de producție, se putea duce o viață decentă.

Dacă avem în vedere greutatea care le întâmpinată minierii zi de zi pentru efectuarea sarcinilor ce le reveneau în producție, salarizarea corectă și corelată cu nivelul de greutate și pericol a vieții și a sănătății putea fi mai bună.

În afara salariului lunar calculat după norme și realizarea lor efectivă, se aplicau și plățile unor premii lunare de producție în valoare de cca 20-50% din încadrarea de bază, precum și premii speciale echivalent de 1-2 ori a încadrării de bază. Anual se plăteau premii de vechime muncitorilor care nu au avut abateri și sancțiuni, în procent de 1-2 ori salar lunar.

Ca stimulente în muncă se folosea practica biletelor de concedii gratuite la stațiunile climaterice din țară.

I: Ce tehnici vechi de minerit știți că s-au folosit, pe care dumneavoastră personal nu le-ați utilizat?

R: Cunosc puține din tehnicile vechi folosite de înaintași pe care personal nu le-am utilizat dintre care:

- derocarea rocilor prin procedeul foc-apă – lângă suprafața de rocă ce urma a fi derocată se făcea un foc din lemne care ridica temperatura rocii peste care era aruncate manual cantități mari de apă rece. Urmare a acestor manevre roca încălzită, fiind și rigidă se crăpa și bucățile rezultate erau îndepărtate cu răngi sau târnăcoape și încărcate cu lopeți în vagonetele de mină;
- derocarea rocii cu ciocane și spițuri cu vârf ascuțit. Spițul este ținut într-o mână cu vârful spre rocă iar cu cealaltă mână se lovea cu un ciocan pentru a-l forța să intre în rocă. Se desprindeau bucăți mici de rocă care erau încărcate în saci sau direct în vagonete, erau transportate la suprafață;
- transportul manual sau cu cai a vagonetelor încărcate;
- transportul personalului pe lucrările verticale (puțuri sau suitori) cu funii textile în coșuri metalice cu ajutorul scripetelor metalice;
- primele mașini de extracție acționate hidraulic sau cu aburi pentru extracția pe verticală a minereului și a personalului;
- pușcarea găurilor perforate în rocă cu fitil;
- aerajul cu burdufuri din piele a lucrărilor verticale, săpate de sus în jos, după pușcarea frontului de lucru.

I: Existau diferențe între mineritul de dinainte de Revoluție și cel de după? Dacă da, care sunt și ce le-au provocat?

R: Timpul prea scurt (5-6) ani de la Revoluție până la închiderea minelor nu ne-a permis să sesizăm diferențe între activitatea minieră de dinainte și cea de după Revoluție. Putem spune cu certitudine că greutățile existente înainte de Revoluție, s-au perpetuat și după aceasta și anume:

- greutatea în aprovizionarea cu materiale și utilaje specifice activității au continuat;
- alocarea fondurilor pentru lucrări de cercetare geologică tot mai puține, până la dispariția totală după Revoluție;
- personalul greu de asigurat și lipsa totală a formelor de școlarizare și specializare a acestuia;

Au avut loc totuși și ușoare facilități acordate mineritului după Revoluție, printre care:

- reducerea săptămânii de lucru la 5 zile;
- mărirea salariilor cu 5-10% la toate categoriile de personal;
- interzicerea lucrului în mai multe schimburi consecutive;
- repaos de lucru în zile de sărbători religioase;
- îmbunătățiri ușoare în asigurarea echipamentului de lucru.

S-au întocmit studii de fezabilitate pentru fiecare perimetru minier din evidența centralelor, trusturilor și combinatelor miniere în vederea stabilirii condițiilor de eficiență economică reală în care acestea activau, la fiecare perimetru determinându-se precis zonele ce rentau a fi active și perioadele de timp preconizate. Aceste studii au fost înaintate în perioada 1993-1995 Ministerului Minelor pentru analiză și aprobare.

În calitatea mea de director tehnic am susținut aceste studii în fața Consiliului Tehnico-Economic al Ministerului în anul 1995 pentru toate exploatarea miniere ale Centralei Minereurilor Neferoase Baia Mare, dar niciodată nu a fost luată de către acest organ în considerare. În final în perioada 1995-1997 au fost închise toate exploatarea pe considerente de nerentabilitate economică (cheltuieli mai mari decât venituri).

Îmi exprim părerea personală că niciodată și în niciuna dintre exploatarea închise (întrate în conservare) nu se vor putea relua lucrările de exploatarea (redeschiderea minelor) din următoarele motive:

- lucrările de închidere nu sunt lucrări de conservare propriu-zisă, neavând nici o posibilitate de control și intervenție la ele;
- lucrările de închidere s-au făcut foarte sumar, cu documentații superficiale și au constat doar în îndiguiri de galerii și lucrări verticale și recuperarea parțială a unor materiale (cabluri electrice, conducte metalice, șină de cale ferată, etc.);
- trecând mai multe de 10 ani de la închidere fără nici o informație reală privind starea lor fizică, majoritatea lucrărilor fiind susținute în lemn și metal, se presupune pe baza experienței avute anterioare presupune că în majoritatea lor acestea sunt surpate datorită regimului ridicat de presiune existent în zonele andezitice în care sunt amplasate acestea și a deteriorării materialelor de susținere (putrezirea lemnului, rugina metalului din cauza acidității atmosferei provocată de aciditatea apelor din subteran (pH mai mic de 6);
- controlul debitelor de apă infiltrate în subteran nu poate fi făcut nicicum, acestea umplând golurile formate între 2 zone surpate și staționând își micșorează pH-ul mult sub 7 ceea ce conduce la creșterea acidității lor și la corodarea și distrugerea metalului existent în construcțiile și instalațiile existente;
- nu se poate pune problema redeschiderii unor lucrări existente sub aspect economic. Costul unitar al redeschiderii unor lucrări vechi surpate sau staționate în zone inundate este cu mult mai mare decât al săpării unei noi. Am în vedere și riscurile mari ce le impune execuția lucrărilor de redeschidere precum și experiența profesională a unor lucrători îmbătrâniți sau lipsa totală de experiență a unor lucrători tineri formați în profesie.

Concluzie:

Toate argumentele prezentate mai sus vizând nerentabilitatea lucrărilor de redeschidere plus neprevăzutele ce pot apare pe parcurs conduc la ideea că o mină închisă nu poate fi repusă în funcție prin redeschiderea lucrărilor închise.

Intrarea în funcție a unei mine închise se poate face numai prin săparea din nou a lucrărilor de deschidere și pregătire a părții de zăcământ neexploatare, în mod ideatic cu metodologiile folosite la zăcămintele noi.

Având în vedere faptul că majoritatea covârșitoare a zăcămintelor închise funcționau în regim nerentabil, cu alocații bugetare mari, o nouă analiză economică a reluării activității de extracție în condiții de eficiență ar reduce unele din perimetrele aflate în evidența unităților și ar putea conduce la ideea de renunțare în totalitate a exploatării zăcămintelor închise.

Faptul că pe perioada în care exploatarea zăcămintelor a fost oprită în totalitate (1995-zi) nu reprezintă numai o degradare a lucrărilor ci are consecințe grave pe linia pierderii celui mai valoros capital în execuție – omul, parte din cei disponibilizați îmbătrânind mult, parte nemaiformându-se în continuare. Lipsesc în totalitate școlile profesionale de formare a meseriașilor, cursurile de formare rapidă a minerilor și restului de personal din subteran nu s-au mai întâlnit de aproape 30 de ani.

A forma o generație nouă de meseriași pentru industria minieră înseamnă a aștepta cel puțin 10 ani, admitând că un bun meseriaș trebuie să parcurgă toate etapele de salarizare, practică și specializare în meserie.

Tot ca părere personală, măsurile ce s-ar impune și ordinea cronologică în care ar trebui să se desfășoare acestea ar fi:

- înființarea în viitoarele zone miniere ale țării a unor școli profesionale miniere și de maiștrii minieri;
- probarea studiilor de fezabilitate înaintate Ministerului Minelor și a măsurilor de aplicare ce se impun;
- înființarea unor platforme de lucru în subteran pentru practica elevilor școlilor profesionale și a studenților;
- punerea în exploatare a unor zăcăminte sau părți de zăcământ la unitățile la care acestea sunt rentabile și ușor de atacat din punct de vedere tehnic și organizatoric;
- angajarea pentru lucrările de mai sus a minerilor disponibilizați la închiderea minelor și care mai sunt încă apti de muncă.

I: Cunoașteți legende, superstiții sau povestiri reale sau imaginare legate de minerit?

R: Nu cunosc legende, superstiții sau povestiri reale sau imaginare de minerit.

I: Ce sărbători religioase sau laice erau specifice minerilor?

R: Ca sărbători religioase specifice minerilor erau foarte puține, cea mai importantă fiind Sf. Varvara, sărbătorită în special de mineri ce lucrau în exploatări carbonifere (Valea Jiului, Tg. Jiu, Oradea, etc.). Singura zi sărbătorită de întreg mineritul național era de natură laică, denumită simbolic ca „zi a minerului”.

I: Ne descrieți, vă rugăm, cum se desfășura o sărbătoare în comunitate? Ce însemna o sărbătoare?

R: Ziua minerului se sărbătorea în prima duminică din luna august a fiecărui an, era o zi nelucrătoare dar care și-a pierdut importanța în special după Revoluție.

Ziua minerului se sărbătorea pe unitate sau pe mai multe unități asociate și era o serbare câmpenească în zone naturale sau de utilitate turistică.

În ziua anterioară (sâmbăta), la sfârșitul schimbului 1 se organizau ședințe festive în care se prezentau informații despre istoricul mineritului, situația la zi a realizării planurilor de producție și acordarea de distincții naționale sau locale minerilor fruntași în muncă.

A doua zi, însoțiți de familiile lor minerii petreceau la locurile destinate fiecărei unități. Acolo erau deschise chioșcuri cu aperitive sau grătare, tarabe cu fructe și dulciuri, băuturi alcoolice sau răcoritoare.

În paralel organizatorii petrecerii amenajau scene pe care evoluau echipe artistice ale sindicatelor miniere sau formații artistice locale de profesioniști care distrau și bine dispuneau participanții la sărbătorire.

I: Ați avut vreodată sentimentul apartenenței la o categorie specială, aceea a minerilor? În sânul comunității minerii aveau un loc aparte?

I: Erați privit altfel de către celelalte categorii profesionale?

R: Ziua minerului era nu numai o sărbătoare specifică acestei profesii, ci devenise un eveniment național pe care îl respecta și aprecia și alte categorii profesionale ale României. Dovadă a prețuirii de care se bucura mineritul din partea conducerii statului român sunt sutele dacă nu chiar miile de decorații și medalii ce se acordau unităților fruntașe și persoanelor fizice evidențiate în procesul de producție.

Ziua minerului devenise un prilej de mândrie profesională pentru toți minerii, un prilej național de cinstire și prețuire a uneia dintre cele mai grele și periculoase meserii.

La defilările ce se organizau de Zilele Naționale ale României în județele cu minerit preponderent, minerii erau în fruntea coloanelor de demonstranți.

Munca prestată de mineri era apreciată de toate categoriile profesionale, oamenii erau luați în seamă de toate celelalte activități profesionale și ajutați cu prioritate de către unitățile de stat la care recurgeau. Existau spitale în județe construite, utilizate și folosite exclusiv pentru mineri (în județul Maramureș erau spitalele din Baia Borșa, Târgu Lăpuș, clinica de pneumoconioze Baia Mare, etc.

Bineînțeles că în fața facilităților de ordin social de care se bucurau minerii existau și persoane fizice sau profesii care priveau cu indiferență sau chiar cu dispreț personalul minier. Se aduceau acuzații calificării scăzute a acestei categorii sociale, a faptului că se pretau la o muncă înjositoare și că din punct de vedere intelectual aveau un nivel foarte scăzut.

I: V-a afectat personal închiderile de mine? Cum? Comunitatea a avut de suferit?

I: Ce ar trebui să facă actuala comunitate pentru industria emblematică, definitorie pentru întreaga zonă de nord-vest a României?

R: Închiderea minelor a fost pentru mine o mare dezamăgire privind grija organelor economice naționale față de bogățiile subterane ale țării, dar mai ales pe linia disponibilizării a sute de mii

de oameni. În urma închiderii minelor zeci de mii de familii au rămas cu situații materiale dezastruoase, alocațiile bugetare ce au fost date celor disponibilizați erau insuficiente, având în vedere faptul că atunci ca și acum, nu se cunoștea perioada pentru care au fost date și dacă se va mai relua activitatea vreodată.

Cu toate că eram pensionar la data închiderii minelor și că evenimentul nu mă afecta din punct de vedere material, am fost indignat de ușurința cu care guvernării au recurs la această dezastruoasă măsură.

Mi-am amintit în acea vreme eforturile financiare și umane depuse pentru deschiderea și punerea în valorificare a unor zăcăminte greu accesibile din punct de vedere al localizării lor dar mai ales din punct de vedere al preparării metalelor grele pe care acestea le conțineau. Pe drept cuvânt putem afirma că România a fost și este o țară foarte bogată în zăcăminte metalifere și nemetalifere dar că acestea au conținuturi de metale foarte sărace. Efortul deosebit era acela de exploatare și de extragere a minereului din subteran, dar și mai mare era efortul de extragere a metalelor conținute, la instalațiile de preparare nu se cunoșteau tehnologii rentabile pentru conținuturi așa scăzute, mulți reactivi de preparare trebuiau importați, se întâmpinau mari greutăți cu aprobarea iazurilor de decantare a sterilelor de preparare, etc.

Pentru acoperirea cheltuielilor de exploatare și preparare a minereurilor, din punct de vedere financiar se acordau unităților miniere și de preparare alocații din bugetul de stat. Și totuși, chiar în aceste condiții era de preferat exploatarea zăcămintelor sărace și nu aducerea din import a acestora.

Cea mai grea dificultate generată de închiderea minelor a fost cea de natură socială. S-au creat sute de mii de șomeri prin oprirea a zeci de mii de locuri de muncă, oamenii nemaiaivând posibilități de angajare în alte meserii din cauza caracteristicilor profesiei de miner, complet diferită de alte profesii.

Odată cu închiderea minelor au apărut greutăți privind posibilitățile de cazare a șomerilor și a familiilor acestora. La majoritatea minelor ponderea personalului muncitoresc și parțial a celui tehnic provenea din mediul rural. Transportul acestora la locul de muncă se făcea fie cu trenul, dar mai ales cu autobuze de la zeci de kilometri distanță afectând și activitatea unităților transportoare.

Tot cu prilejul închiderii minelor au fost afectate și alte activități socio-profesionale ca: unități sanitare, unități școlare, unități comerciale și de prestări servicii.

Este greu la ora actuală să se găsească soluții pentru industria minieră din zona de nord vest a țării, având în vedere că sute de ani mineritul a fost meșteșugul de bază, zeci de generații practicându-l și pe seama căruia trăiau 75-80% din populația locului.

Personal sunt convins că industria minieră în zonă nu va putea fi adusă niciodată la nivelul avut înainte de Revoluție, din următoarele motive:

- redeschiderea minelor închise este nerațională și chiar imposibilă în unele cazuri, având în vedere degradarea lucrărilor miniere închise sau chiar surpările ce au avut loc în această perioadă și care ar reclama un volum colosal de fonduri pentru refacerea lor;

- lipsesc efectivele calificate și chiar necalificate de muncitori care au dispărut sau chiar de calificare pentru formarea unor noi generații de lucrători, trebuind mulți ani;
- s-au degradat căile de comunicație (drumuri, căi ferate, etc.) din zonele de amplasare a minelor;
- au dispărut școlile de calificare a muncitorilor, școlile de maiștri, facultățile inginerești;
- au dispărut o serie de unități de producție ce conlucrau cu activitatea minieră (ateliere de confecții metalice și electrice, autobuze de transport, rampe de încărcare descărcare în stațiile CFR pentru produse și materiale, uzine de producere a utilajelor și sculelor miniere, depozite de explozivi, etc.)

Există însă și posibilități limitate care ar putea constitui un nou început de activitate minieră cu dezvoltare într-un viitor mult îndepărtat, idee ce ar trebui studiată și analizată la nivelul Ministerului Economiei având în vedere următoarele criterii:

- reluarea campaniei de analiză și aprobare a studiilor de fezabilitate întocmite în perioada 1990-1995 și care n-au nici până în prezent nici o hotărâre luată.;
- inventarierea zăcămintelor din zona nord vestică sub aspectul conținuturilor geologice și a interesului pe care metalele obținute le prezintă în balanța consumului reclamat de economia țării;
- stabilirea funcției de cunoaștere de către persoane specializate cu posibilități de atac și exploatare a unor zone ce ar necesita cheltuieli reduse de proiecte;
- aprobarea exploatării unor hălzi miniere cu conținuturi mici dar tehnologic posibil de exploatat chiar în momentul de față;
- atacarea unor porțiuni din zăcămintele închise, cu conținuturi mai mari cu încadrarea în parametrii de rentabilitate economică;
- alocarea unor fonduri din bugetul de stat pentru execuția unor lucrări de explorare și cercetare geologică în perimetrele în care acestea au fost sistate și care din anumite considerente pot fi potențiale rezerve exploatabile;

I: Ce știți despre florile de mină?

I: Ați participat vreodată la recoltarea lor? Cum se făcea?

I: Aveți cunoștință de apariții de exemplare deosebite la mina dumneavoastră?

I: Dacă da, ne puteți spune cum arătau, din ce erau formate, eventual de cine au fost descoperite și, mai ales, unde?

I: Aveți informații despre traseul lor ulterior?

R: Știu prea puține lucruri referitoare la florile de mină, având în vedere că la singura mină unde am activat (Săsar) acestea erau foarte rare și cu un aspect mai puțin atractiv, atât datorită mărimii eșantionului cât mai ales aspectului estetic al eșantionului.

La mina Sofia (Săsar) cât și la minele Valea Roșie și Wilhelm au fost găsite foarte rar eșantioane de flori de mină – varietăți de cuarț, acestea nu erau plasate în geode ci înglobate în roca de andezit în care erau amplasate și filoanele și erau foarte greu de extras, multe dintre ele distrugându-se la operația de extracție.

Rodocrozitul roz sub formă de cristale a fost găsit la mina Wilhelm, de unde au fost extrase exemplare frumoase care au fost predate Muzeului Județean de Mineralogie, puține dintre ele și de dimensiuni reduse fiind deținute și de persoanele particulare care le-au extras.

Ametistul violet cu cristale mari și foarte mari a fost predat Muzeului de Mineralogie fiind găsit în cantități reduse la mina Wilhelm.

Extracțiile se făceau atât de echipele de lucru din fronturile unde florile de mină erau găsite, cât și de echipele de recoltare a probelor de minereu ce făceau parte din compartimentele geologice ale minelor.

Eșantioanele extrase erau predate conducerii tehnice ale sectoarelor, acestea le predau conducerii minei care la rândul lor le predau Muzeului Centralei (actualul Muzeu de Mineralogie).

N-am participat personal la recoltarea florilor de mină dar știu că recoltarea se făcea manual cu țăncușul și ciocanul fără a fi oprite lucrările în frontul respectiv. Singura restricție la recoltare era oprirea frontului pentru împușcare înainte ca acestea să fie recoltate.

Nu cunosc nici un caz de apariție a unor exemplare deosebite la mina Săsar.

Traseul florilor de mină la deținătorii de drept al acestora era reglementat prin ordine ale Ministerului Minelor. Existau însă și cazuri de sustragere a lor de persoane care le descopereau și le treceau în proprietatea lor în mod ilegal.

I: Ce a însemnat pentru dumneavoastră să lucrați în minerit?

I: Ce sentimente vă încearcă acum, când rememorați vremurile trecute?

I: Credeți că se va mai redeschide mineritul? Mai există vreo șansă?

I: Ce credeți că ar mai fi de adăugat? În roca de andezit în care erau amplasate și

R: Activitatea pe care am prestat-o în minerit a prezentat pentru mine o necesitate a completării prin practică curentă a cunoștințelor căpătate pe perioada studiilor universitare, o perioadă de socializare cu persoane complet străine de anturajul meu precum și o consolidare a modului de a munci mai deosebită decât a altor meserii existente.

Programul de lucru zilnic, natura relațiilor sociale noi, riscurile existente în orice moment, m-au interesat și m-au întărit în executarea cu conștiinciozitate a funcțiilor primite, m-au ambiționat în a crește exigența comportamentului față de persoana mea și mai ales cu persoanele noi pe care le aveam colegi de muncă. În minerit funcțiile fiecărei persoane sunt subordonate unei munci foarte grele și mai ales unui risc permanent ce trebuie avut în vedere înaintea începerii unei operații de muncă sau luării unei decizii deosebit de importante.

În minerit este dorită dezvoltarea inițiativei personale în luarea celor mai eficiente soluții de rezolvare a unor situații de moment, dar nu trebuie neglijată influența acestora asupra strategiei și tacticilor de viitor stabilite anterior. Munca are un pronunțat caracter colectiv atât prin efortul care îl prezintă orice operație care se execută, cât mai ales a riscului și neprevăzutului ce pot

apărea pe parcursul executării lor și care necesită prezența mai multor muncitori în caz de accident sau avarie.

Ca să fii miner sau ca să ai oricare altă funcție în subteran dotarea cu mai multe calități decât în alte profesii și anume: curaj, credință în Dumnezeu, relații bune cu toți colegii de muncă, optimism, sentimente de înțajutorare, mult calm și încredere în puterea de reușită, să fii permanent prudent, să nu ignore natura și puterile ei, să accepți cu greutate și grad de răspundere eșecul, să nu accepți lucrări rău executate sau cu defecte, să manifeste multă exigență și răspundere pentru faptele sale.

Ca pensionar încerc sentimente de respect și recunoștință unei profesii nemeritat ignorată și lichidată din societatea noastră civică.

Energetica și alte sectoare importante au de suferit în lipsa unei astfel de profesii. Se simt puternic lipsa materialelor și a energiei electrice și termice recurgându-se la importuri masive sau la suferințe de nedescris pe linia alimentării a zeci de mii de apartamente cu gaz și termoenergie în anotimpurile reci.

Uneori regret eforturile făcute în tinerețea mea pentru exploatarea unor zăcăminte în vederea industrializării puternice a țării.

Când văd porțile închise a unor exploatări miniere sau haosul și dezordinea din fostele incinte de exploatare, trăiesc un sentiment de adâncă insatisfacție sau mai degrabă de dispreț a politicilor actuale de dezvoltare a economiei, compătinesc și uneori chiar condamn lipsa de clarviziune economică și socială a celor care ne conduc.

Perimetre importante cu certe perspective economice pentru țară așteaptă de zeci de ani legislație în vederea aprobării lor de intrare în activitate (vezi zona Zlatna)

Solicităm credite străinătății cu dobânzi mari pentru finanțarea unor importuri de metale grele în loc să finanțăm la prețuri cu alocații bugetare mai mici producerea lor în țară. Închidem toate minele de cărbuni din sud-vestul țării, generăm zeci de mii de șomeri și aducem gaze și electricitate din import pentru încălzirea pe timp de iarnă.

Nu cred în redeschiderea mineritului românesc niciodată. Cu fiecare zi care trece cresc cheltuielile necesare acestei necesități, situația minelor închise devenind tot mai grea.

În condițiile economice falimentare generate de politicienii de azi este imposibilă o politică rațională a redeschiderii, datorită eforturilor bugetare necesitate de această acțiune și a lipsei de personal calificat.

Redeschiderea minelor nu este o operație simplă de înlăturare a ușilor și porților de mină, sau a digurilor de beton sau linia din subteran sub aspect de costuri, în orice condiție geo-minieră, redeschiderea unei mine reprezintă o cheltuială de 2-3 ori mai mare decât săparea totală a lucrărilor din nou, excluzând riscurile mari de execuție pe care le prezintă redeschiderea în sine (surpări, gaze și ape de mină cumulate cu pericol de inundații și explozii de gaze, etc.)

Săparea nouă a unei mine, presupune formarea unor generații noi de meseriași (10-15 ani), acordarea din bugetul de stat a unor fonduri deosebit de mari (pentru lucrări de deschidere,

pregătire și de exploatare), drumuri de acces și chiar incinte pe alte locații decât cele actuale, rute de curent, apă, canalizare, etc.

Resping optimismul celor care cred că înlocuirea cu lucrări noi a vechii capacități de extracție minieră poate dura cel mult 15-20 de ani. Trebuie avute în vedere o serie de greutăți în reluarea activității la nivel de capacitate avută înainte de închidere și anume:

- creșterea monedei europene pe piața internațională;
- creșterea prețurilor metalelor pe piața de capital european și în lume;
- faptul că România e foarte bogată în zăcăminte cu conținut metalic redus;
- pe perioada închiderii minelor a fost lichidată forța de muncă și trebuie create noi generații de specialiști.